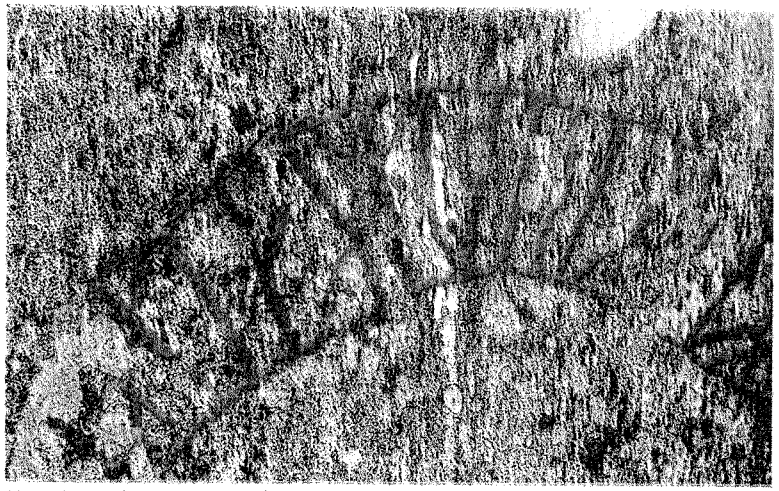

RUNSTEN. Finns i Lingnåre. FOTO: LINN KIERKEGAARD

UNT 14/12-09

REPLIK QUEERTEORI OCH RUNOLOGI

Forskaren Henrik Williams svarar på Therese Erikssons kritik

I UNT 26 NOVEMBER invänder Therese Eriksson mot att jag en månad tidigare i samma tidning använt mig av begreppet queer när jag tolkar runstenar som avviker från mängden. Det skulle enligt henne vara ”en urholkning av dess radikala potential” och ett osynliggörande av normavvikande människor om man använder queerteori utan att begränsa den till att handla om ”kropp, sexualitet, kön, begär”.

Hon har naturligtvis rätt. Och som hon själv påpekar övergav också queerteorins grundare Teresia de Lauretis den redan efter tre år eftersom teorin hade kommit att användas av just de grupper den skulle kritisera.

MEN ÄR DET VERKLIGEN fel om en teori visar sig ha så stort förklaringsvärde att den sprids utanför sitt ursprungliga användningsområde? Fördelen med just queerteori är dess konstruktivitet, att det kan appliceras på många företeelser och ge fruktbara resultat.

ATT FÖRBJUDA ATT en teori används annorlunda än uppfinnaren hade tänkt sig skulle begränsa den intellektuella friheten. Om de som representerar heteronormativitet inser just detta genom queerteori måste det väl ändå anses vara ett bevis på teorins styrka?

apropå queera runstenar

Therese Eriksson känner sig ändå lurad. Hon skriver: ”Jag blir förstås nyfiken: vad är det för läckage Williams har hittat i ristningarna? Jag väntar mig homoerotiska hyllningar i stil med ’Björn lät resa denna sten till sin älskade Svens ära’. Jag bedrar mig.”

VISST FINNS DET texter på runstenar som i förstone ser rätt queera ut, bland annat två mellan Salmunge och Märsta. Den ena är till synes rest av två män efter sin son och den andra av en man efter sin fader och sin man. Att runologen Elias Wessén sedan slingrar sig för att undvika dessa bokstavliga tolkningar är en sak. Att de i själva verket varken skall tolkas bokstavligt eller som Wessén gör det är en annan.

Runologi är konsten att läsa som det verkligen står, men utan att styras i sin tolkning av vare sig gamla fördomar eller nya modeteorier. Runinskrifterna är alldeles för värdefulla och intressanta för att vi inte ska försöka utvinna mesta möjliga information ur dem. För att göra detta använder vi de teoretiska redskap som fungerar bäst, oavsett ursprung.

Henrik Williams
Professor i nordiska språk,
Uppsala universitet